

אוניברסיטת בר-אילן
המחלקה למדעי המדינה

71-143-01 תקשורת בטחון פנים וטרור - תשס"ז
ד"ר שלמה שפירא

קורס בחירה בתואר שני (2 ש"ש) – מסלול תקשורת

דואר אלקטרוני sshpiro@mail.biu.ac.il
שעות קבלה: יום שני 18:00 – 16:00 במשרדי המגמה לתקשורת, בניין 109

מטרות ומבנה

בשנים האחרונות הפך הטרור לבעיה מרכזית של בטחון הפנים במדינות רבות, לא רק במזרח התיכון אלא גם באיזורים רבים בעולם. תופעת הטרור התפתחה לאורך מאה השנים האחרונות במדינות שונות והשפיעה על יציבות משטרים, סכסוכים ואף מלחמות. ארגוני טרור שואפים להשפיע על נושאים פוליטיים תוך שימוש באלימות ופעולותיהם מהוות איום על משטרים דמוקרטיים ותהליכים פוליטיים. החלשת היכולת לפקח על תכני תקשורת וחשיבותם הפוליטית של גופי תקשורת הפכו את התקשורת לשחקן משמעותי בזירת מדיניות בטחון הפנים והמאבק בטרור. השימוש בכוח על ידי גופים שונים, כולל מחאה אלימה וטרור, וכן פעולות ברמת המדינה להבטחת בטחון הפנים הפכו למרכיבים מרכזיים בסיקור תקשורת חדשותי. הסיקור התקשורת של טרור וסכסוכים אלימים מביא את מקורותיה ותוצאותיה של מדיניות בטחון פנים לכל צופה. מצד אחד שואפים גופי תקשורת לספק מידע אמין ומלא על נושאים ביטחוניים, אך מן הצד השני מנסות ממשלות רבות להשתמש בגופי התקשורת לצורך השפעה על דעת קהל והגברת לגיטימציה ציבורית למדיניות בטחון הפנים שלהן. הקורס יבחן מגוון רחב של סוגיות העוסקות בהתפתחות הטרור על שלביו השונים, תגובת מדינות לטרור והתפתחות לוחמה בטרור, התפתחות יחסי הגומלין בין תקשורת וטרור, ואסטרטגיות בטחון הפנים במדינות שונות.

מטלות

1. **נוכחות והשתתפות פעילה** בשעורים תוך הצגת שליטה בחומר הקריאה. נוכחות תיבדק ועל היעדרויות מעבר להיעדרויות המאושרות על-ידי האוניברסיטה (לא כולל מילואים וכו') עשויות להיות מופחתות נקודות מן הציון הסופי. מצד שני, השתתפות פעילה בדיונים עשויה לשפר באופן משמעותי את הציון. לצורך העשרת הדיונים בכיתה הסטודנטים מתבקשים להביא לכיתה ולמסור למרצה (בתחילת השיעור) קטעי עיתונות אקטואליים העוסקים בענייני טרור או בטחון פנים. על כל סטודנט/ית להביא לפחות שמונה קטעי עיתונות בכל מהלך הקורס (רצוי לפחות ארבעה בכל סמסטר). נא לרשום שם ומספר זהות על קטעי העיתונות. השתתפות פעילה זו תובא גם בחשבון לצורך הציון.
2. **בחינה**. הבחינה תכלול את חומר ההרצאות והקריאה. במהלך ההרצאות יעשה שימוש בחומר אודיו-ויזואלי, יוקרנו קטעי סרטים וכד'. חומר זה מהווה חלק אינטגרלי של הקורס ויוכלל גם בבחינה.
3. **כתיבת תרגיל** על נושא מתוך רשימת נושאים שתחולק בכיתה. היקף התרגיל צריך להיות 5-6 עמי בערך. חובה לאשר את נושא התרגיל עם המרצה לפני סיום הסמסטר הראשון.

הרכב הציון הסופי

65%	בחינה:
15%	השתתפות פעילה:
20%	תרגיל כתוב:

ביבליוגרפיה

- **טרור וגרילה – הגדרות ומושגים**
גנור בועז, 'טרורזים – הקשיים המושגיים בהגדרתו', **נתיב** (כתב עת למחשבה מדינית חברה ותרבות), 3/1999, עמ' 20 – 29.
כתב עת בספריה למדעי החברה

• **תקשורת וטרור**

Picard Robert, Media Portrayals of Terrorism, Iowa, 1993, pp. 56-79.
303.625 PIC (262752)

Wilkinson Paul, Terrorism versus Democracy: The Liberal State Response, London, 2000,
Chapter 9 – *The Media and Terrorism*, pp. 174-187.
363.32 WIL (491367)

Paletz David & Boiney John, "Researcher's Perspectives", in Paletz David & Schmid Alex (Eds.), Terrorism and the Media, London, 1992, pp. 6-28.

303.625 TER (214166)

Schaffert Richard, Media Coverage and Political Terrorism: A Quantitative Analysis, New York, 1992, Chapter 6 – *The Media's Influence on the Public Perception of Terrorism and the Question of Media Responsibility*, pp. 61-79.

(293388) 1567 וגם תדפיס 303.625 SCHA (292903)

Livingston Steven, The Terrorism Spectacle, Boulder (US), 1994, Chapter 5 – *Managing the News and Setting the Agenda*, pp. 81-114.

אין

Nacos Brigitte, Terrorism and the Media, New York, 1994, Chapter 3 – *Terrorists and their Goals*, pp. 48-74.

303.625 NAC (292897)

Taylor Peter, *Myths: The Military, the Media and the IRA*, in Badsey Stephen (ed.), The Media and International Security, London, 2000, pp. 34-38.

302.230942 MED (493929)

• **טרור וגרילה בפלסטינה**

Zadka Saul, Blood in Zion, London, 1995, Chapter 4 – *Tactics Methods and Operations*, pp. 65-85.

E355 ZAD (283464)

• **לוחמת גרילה במלאיה (מלזיה)**

Mackay Donald, The Malayan Emergency 1948-60, London, 1997, pp. 3-17, 63-78.

תדפיס 10504 (1100646) לעמודים 3-17

תדפיס 10505 (1100647) לעמודים 63-78

• **טרור המאו-מאו בקניה**

Clayton Anthony, Counter-insurgency in Kenya: A Study of the Military Operations against the Mau Mau, Manhattan (Kansas), 1984, pp. 21-36.

(565334) 9288 תדפיס

• **הצרפתים באלג'יריה – לוחמה בטרור**

Aussaresses Paul, The Battle of the Casbah, New York, 2005, pp. 92-103, 117-123.

תדפיס 10507 (1100928) לעמודים 92-103

תדפיס 10508 (1100941) לעמודים 117-123

• **טרור הבריגאדות האדומות באיטליה**

Janke Peter (Ed.), Terrorism and Democracy, New York, 1992, Chapter 5 – *Italy: The Problem of Ultra-Leftist Violence*, pp. 135-169.

תדפיס 9289 (565342) לפרק 5

תדפיס 9290 (565326) לפרק 6

• **טרור פלסטיני לאומני ודתי**

Rubin Barry, Revolution Until Victory? The Politics and History of the PLO, Cambridge (US), 1994, Chapter 3 – *A Bastion in Beirut*, pp. 43-65.

E355.425 (A) (247073)

חבקוק יעקב וסלאח שכיב, טירור בשם האיסלאם – פרופיל של תנועת החמא"ס, תל-אביב, 1999, עמ' 162-137.

297.65 חבק.טר (418554)

• **טרור המתאבדים**

שוויצר בועז וגולדשטיין פרבר שרי, אל-קאעדה והגלובליזציה של טרור המתאבדים, מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים, 2005, עמ' 28 – 40.

תדפיס 10475 (1099722)

• **בטחון פנים ותגובת מדינות לטרור**

Jimenez Fernando, "Spain: The Terrorist Challenge and the Government's Response", in Schmid Alex & Crelinsten Ronald, Western Responses to Terrorism, London, 1993, pp. 110-130.

תדפיס 9291 (565322)

Della Porta Donatella, "Institutional Responses to Terrorism: The Italian Case", in Schmid & Crelinsten, 1993, pp. 151-170.

תדפיס 9292 (565491)

Bonner David, "The United Kingdom Response to Terrorism", in Schmid & Crelinsten, 1993, pp. 171-205.

תדפיס 9293 (565495)

• **בטחון פנים: כליאה והענשה**

Von Tangen Page Michael, Prisons Peace and Terrorism, Basingstoke (UK), 1998, pp. 19-47.

תדפיס 10512 (1101815)

• **אחריות פוליטית למלחמה בטרור**

Gideon Doron & Boaz Shapira, "Accountability for Secret Operations in Israel", International Journal of Intelligence and Counterintelligence, Vol. 4 No. 3, Fall 1990, pp. 371-382.

כתב עת בספרייה למדעי החברה

• **טרור ואינטרנט**

Weimann Gabriel, How Modern Terrorism Uses the Internet, United States Institute for Peace Special Report 116, Washington DC, March 2004(available at www.terror.net)

אינטרנט

• **נשים בטרור**

Cook David, "Women Fighting in Jihad?", Studies in Conflict & Terrorism, Vol. 28, 2005, pp. 375-384.

תדפיס 10474 (1099721)